

SURİYELİ KADIN SİĞİNMACILARIN SOSYAL VE EKONOMİK PROBLEMLERİ: KARAMAN GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİ ÖRNEĞİ

SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEMS OF SYRIAN WOMEN REFUGEES: EXAMPLE OF KARAMAN TEMPORARY TRAINING CENTER

Dr. Adem DAĞ

Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Sakarya/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de karşılaştıkları sosyoekonomik problemlerin nedenlerini ortaya çıkarmak ve sosyokültürel bütünleşmenin gerçekleşmesi için çözüm önerileri ortaya koymaktır. Araştırma Sakarya’da yerel yönetim kuruluşları, STK’lar ve Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından desteklenen Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nde Türkçe eğitimi alan 5 kadın katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Suriyeli kadınlara Türkiye’de karşılaştıkları sosyal ve ekonomik problemleri 5 farklı boyutta ölçen derinlemesine görüşme formu uygulanmıştır. Derinlemesine görüşme formunun uygulanmasından elde edilen verilerin betimsel analizinden 5 boyutta 15 kod oluşturulmuştur. Araştırma sonucundan Suriyeli sığınmacıların en büyük probleminin Türkçeyi bilmemeleri olduğu sonucu bulunmuştur. Türkçeyi bilmemeleri hayatlarını anlamlandıramamaları, geçimlerini sağlayacak bir işe girememeleri ve ekonomik yoksunluk yaşamalarına neden olmaktadır. Suriye toplumunun erkek egemen kültürel yapısından dolayı kadınların erkeklerin bulunduğu ortamda çalışmasına olumsuz bakılmaktadır. Bu durum kadının özel alandan dışarıya çıkarak, kamusal alanda Türkçeyi öğrenmesine engel olmaktadır. Türkçeyi öğrenememek ise Türk komşularıyla güvene dayalı sosyal iletişim kurmasını engellemektedir. Suriyeli kadınlar Türkçeyi kısıtlı miktarda Türkiye’de okula devam eden çocuklarından öğrenmek zorunda kalmaktadır. Suriyeli sığınmacıların Türk toplumuna kültürel uyumunun sağlanması ve sosyoekonomik problemlerini aşabilmelerine yardım edebilmek için Türkçe dil eğitimi ve meslek edindirme kurslarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Aynı zamanda bu kurslarda kreş ve ulaşım imkânlarının sağlanması Suriyeli kadınların bu kurslara daha çok katılmasını sağlayacaktır. Sığınmacılara yönelik Türkçe dil eğitimi ve meslek edindirme kurslarının yaygınlaştırılması için kamu kuruluşları ve yerel yönetim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil, Güven, Meslek, Sosyoekonomik Problem, Sığınmacı

ABSTRACT

The purpose of this study is to reveal the reasons of socio-economic problems Syrian Asylum seekers faced and to propose the solution recommendations to socio-cultural integration to occur. The research was carried out in Sakarya with 5 Female participants attending Turkish courses in Karaman Temporary Training Center, supported by National Education Directorate, Civil Society Organizations and local governments. An in-depth interview form measuring social and economic problems of the Syrian women in 5 different dimensions was applied. 15 codes has been generated in 5 dimensions from the descriptive analysis of the data gathered from the implemented in-depth interview forms. As a result of the research, It was concluded that the biggest problem Syrian Asylum Seekers encounter is that They do not know Turkish. Since they do not know Turkish, they can not make sense of their lives, They can not find a job to maintain their lives and it causes economic deprivation. Because of the male-dominanted cultural structure of the Syrian Society, Women are taken a dim view of working in men’s environment. This situation prevents the woman from learning the Turkish on the public area by going out from the private space. Theirs not being able to learn Turkish also hinders them to communicate socially with Turkish neighbours in trust based. Syrian Women are obliged to learn Turkish in a limited amount from their children who are studying in Turkey. Turkish language education and vocational courses need to be popularized to help Syrian Asylum Seekers to achieve cultural integration and to exceed socio-economic problems in the Turkish society. At the same time, Providing nursery and transportation in these Courses will ensure Syrian Women to attend more to these courses. Public institutions and local government agencies have important duties for the dissemination of Turkish language education and vocational courses towards to Syrian Asylum Seekers.

Keywords: Language, Confidence, Occupation, Socioeconomic Problem, Asylum Seeker

1. GİRİŞ

Göç, sosyal bir hareketlilik olgusudur ve insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar, ilkçağlardan beri doğal afetler, din, yoksulluk, savaşlar, çatışmalar vb. çeşitli nedenlerle bir yerden başka bir yere göç etmek zorunda kalmışlardır (Kaypak ve Bimay, 2016: 85). Geçmişten günümüze siyasal sistemlerin değişimi, kabileler arası çatışma, iç savaş, insan hakları ihlali, ülke işgali, mevcut ulus devlet sınırlarının yeniden belirlenmesi, ekolojik dengesizlik ve benzeri faktörler, yaşam riski taşıyanların doğdukları ve büyüdükleri yerleşkelerden farklı sosyokültürel yapılar sahip coğrafyalara zorunlu olarak göç etmelerine neden olmuştur (Kartal ve Başçı, 2014: 275). Göç çeşitleri, süreleri ve gerçekleşme nedenleri değişse bile sosyal bir olgu olarak daima var olmuştur. Beyin göçü, mevsimlik göç ya da işçi göçlerinden farklı olarak savaşlar ve etnik çatışmalar nedeniyle gerçekleşen göç olayları daha makro boyutlarda problemler ve sonuçlar ortaya çıkartmaktadır. Göç alan toplumun sosyal kültürel yapısına uyum, uluslararası göç mevzuatı, ülke ekonomisi, demografik nüfus yapısı ve büyüklüğü, siyasi tutum vb. faktörler ön plana çıkmaktadır.

2011 yılında başlayan Suriye İç Savaşı başladığı andan itibaren Türkiye sığınmacılar konusunda açık kapı politikası izlemiştir. Suriyeli sığınmacıların göçlerinin sosyal ve ekonomik boyutlarını anlayabilmek için önce her daim müttefikimiz olduğunu öne süren ABD'nin Büyük Orta Doğu Projesine değinmemiz gerekir. Büyük Orta Doğu Projesi bağlamında, Afganistan ve Irak'ın işgali ve Libya'nın yıkılmasından sonra Suriye devrilecek bir sonraki devlet olacaktı. Washington ve bölgesel müttefikleri bir süreden beri bunu planlıyordu. Şam'daki 'rejim değişikliği' sonrasında, Suriye'nin müttefiki Hizbullah, Lübnan'ın İsrail direnişinin lideri olan ülke izole edilecekti. İran İslam Cumhuriyeti, ABD askeri üsleri olmadan tek Ortadoğu ülkesi olmaya devam edecektir. İran'dan sonra, Rusya ve Çin gibi muhtemel rakipler hariç olmak üzere, Washington tüm bölgeyi kontrol edecekti (Anderson, 2015: 1). Büyük Orta Doğu Projesi bağlamında, Suriye'de 15 Mart 2011'de Ürdün sınırındaki Dera'da başlayan gösteriler, güvenlik güçlerinin göstericilere sert ve ölümcül tepki vermesiyle ülkenin tüm bölgelerine yayıldı. Aylarca devam eden barışçıl gösterilere Esed rejimi bir güvenlik sorunu olarak yaklaşıp sert müdahale etmesi, gösterilerin yayılmasına ve evrilmesine neden oldu. Gösterilerdeki can kayıplarının artmasıyla ve acımasız müdahalelerle birlikte olaylar yavaş yavaş içerisinde silahlı mücadelenin de olduğu bir safhaya doğru evrilmeye başladı (Ulutaş, Kanat ve Acun, 2015: 7). Suriye devleti sınırları artık insanlık tarihinin en acımasız suçlarının işlendiği bir alan haline gelmişti. Bölgede birden fazla grup birbirleriyle savaşmaktaydı. Sosyal medyanın (öncelikle Youtube) günümüzde yaygınlaşmasıyla Suriye topraklarındaki iç savaşta işlenen tüm insanlık suçları günlük olarak paylaşılmaktaydı.

Bir zamanlar yerinden edilmiş bir topluluk için sığınma evi olan Suriye, bu gün halkının yaklaşık üçte biri komşu ülkelere sığınma girişiminde bulunmuş, acımasız ve zor bir savaş alanı haline gelmiştir (Zaman, 2016: 167). Suriye krizi sadece Suriye'deki iç dinamikler açısından değil aynı zamanda bölgesel jeopolitik yapı açısından da Ortadoğu'da oldukça ciddi bir bunalımı ortaya çıkarmıştır (Ulutaş, Kanat ve Acun, 2015: 13). Suriye krizine Rusya, Amerika, İran başta olmak üzere birçok devlet müdahil olmuştur. Uluslararası bir hal alan Suriye krizinden en büyük zararı 911 km sınırı bulunan Türkiye yaşamaktadır. Sınırın güvenliğini sağlamak ve sınırı kontrol altında tutmak Türkiye'nin önemli bir problemi haline gelmiştir.

Suriye'deki krizin en önemli dış politik etkilerinden biri şüphesiz ki Suriye'nin Türkiye ile ikili ilişkilerinde oldu. 1990'lı yılların sonunda, özellikle iki ülke arasındaki Öcalan krizi sonrasında, gelişmeye başlayan ikili ilişkiler 2000'li yılların başında olgunlaşarak önemli bir ortaklık haline gelmeye başlamıştı (Ulutaş, Kanat ve Acun, 2015: 13). 2011 yılından sonra Suriye krizinin meydana getirdiği ortam ve bozulan Türkiye-Suriye ilişkilerinin Türkiye'ye etkileri sadece güney sınırlarında istikrarsızlık ve artan mülteci sayısı ve beraberinde getirdiği sıkıntılardan ibaret değildir. Yaşanan krizin günümüze kadar artarak devam etmesi ve üzerinden altı sene geçmesine rağmen herhangi bir çözüm sağlanamamış olması Türkiye için ekonomik olarak da önemli sonuçlar doğurmuştur (Altundöğür ve Yılmaz, 2016). Krizden önce iki ülke arasında gerçekleşen ikili olumlu ilişkiler ve ekonomik gelişmeler neredeyse durma noktasına gelmiştir.

Şekil 1. Türkiye Geneli Suriyeli Sığınmacı Sayısı

Kaynak: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224> Erişim: 01.10.2017

Türkiye tek başına Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümünü barındırmaktadır. Suriye krizinde, AB ülkelerinin mülteci kabul ölçütlerinde sadece gereksinim duyulan niteliklere sahip olanların tercih edilmesine dayalı bir seçiciliğin ön şart olarak yer alması ve AB'nin Türkiye'ye ulusal göç politikası kapsamında yeni mevzuat düzenlemeleri için baskı yapması, ülkenin seçeneksizlik sonucu hedeflenen bir göç ülkesi haline dönüşmesine ve düzensiz göçmenlerin zamanla ülkeye yerleşmelerine yol açmaktadır (Kartal ve Başçı, 2014: 293). Başlangıçta Suriyeli göçmenler sınır bölgelerindeki kamplarda yaşarken bu gün Şekil 1. de görüldüğü gibi tüm ülkeye yayılmışlardır.

Suriyelilerin Türkiye'deki etkileri, en fazla toplumsal alanda hissedilmektedir. Sığınmacılar ile yerel halk arasında, farklı dil, kültür ve yaşam tarzından kaynaklanan sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sığınmacılardan dolayı çok eşliliğin ortaya çıkması ve buna bağlı boşanmaların artması, kadın ve çocuk istismarı, çarpık yapılaşma gibi problemler de giderek toplumsal boyutta artmaktadır (<http://www.aljazeera.com.tr/gorus/suriyeli-siginmacilarin-turkiyeye-etkileri>, 04.10.2017). Toplumsal alanda iş kurmak ve geçimini sağlayabilmek için dil bilmek önemlidir. Suriyeli sığınmacılar bu konuda başarısız sayılmazlar, Suriye'de diş hekimi olan ya da öğretmen olan sığınmacıların Sakarya'da araç kiralama ve terzilik vb. sektörlerde yer edinmeye çalıştıkları görülmektedir. Çocuk istismarı ve çok eşlilik başka bir araştırmanın konusu olabileceği için şimdi burada ele almayacağız.

Suriyeli sığınmacılar konusuna ekonomik açıdan bakıldığında, çift yönlü bir resim ortaya çıkıyor. Suriyeli sığınmacılara yapılan yardımlar, kiralaların yükselmesi, işsizlik oranının artması gibi argümanlar üzerinden Türkiye ekonomisinin olumsuz etkilendiği öne sürülmektedir. Buna karşın Suriyelilerin farklı yünden Türkiye ekonomisine katkılar yaptıkları da söylenebilir (<http://www.aljazeera.com.tr/gorus/suriyeli-siginmacilarin-turkiyeye-etkileri>, 04.10.2017). Suriyeliler nitelik gerektirmeyen basit işlerde ucuz ara eleman olarak çalışmaktadırlar. Bu bakımdan Türkiye ekonomisine yaptıkları katkılar önemlidir. Bununla birlikte devlet bütçesinden Suriyeli sığınmacılar için ödenen sosyal yardım ve sağlık harcamaları çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Aşağıda sığınmacı krizinin ekonomik ve sosyal boyutu 8 maddede açıklanmıştır.

Tablo 1. Mülteci Krizinin 8 Maddede Ekonomik ve Sosyal Boyutu (Şallı, 2016)

1. İşgücü piyasası, iş kayıpları ve ücret düzeyinde azalma
“Suriyeli mültecilerin yaşamaya başladığı şehirlerde yerel halk kayıt dışı işsizlik alanları ve ücret düzeyinde azalma sorunlarıyla karşı karşıya kaldı. İş bulabilen Suriyeli sığınmacılar asgari ücretin altında ya da asgari ücrete yakın maaşlarla çalışıyorlar. Başlangıçta sınır şehirlerinin sorunu olan bu durum, şu anda büyükşehirlerde de yaşanıyor.”
2. Gıda enflasyonunda artış
“Sığınmacıların yaşadıkları bölgedeki en önemli ekonomik etkilerinden biri de gıda enflasyonunda yaşanan artış. TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde gıda enflasyonu yüzde 1,72 ile 2003'ten sonraki en yüksek artışı Nisan ayında gerçekleşti. 12 yılın rekorunu kıırarak gıda enflasyonu yıllık baz da yüzde 14,4'ten yüzde 14,7'ye yükseldi.”

3. Konut ve kira fiyatlarında artış
“Suriyelilerin 2011 yılından bu yana Türkiye’ye gelmesiyle birlikte, sınır şehirlerinde kira ve konut fiyatlarında olağanüstü artış yaşandı. Gaziantep’te kira fiyatları yıllık yüzde 12 arttı. Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Kahramanmaraş, Kilis, Şanlıurfa’da konut fiyatlarında artış yaşanan şehirlerarasında yer alıyor. TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde kira fiyatlarında son 1 yılda yaklaşık yüzde 9 artış yaşandı.”
4. Çocuk İşçilerin Sayısında Artış
“Çocuk işçilerin sayısı da artıyor. Eylül 2015 tarihinde Amerikan CBS televizyon muhabiri Holly Williams, İstanbul’da bulunan bir tekstil atölyesinde çalışan Suriyeli sığınmacı çocukları gizli kamerayla görüntülemiş ve “Mülteci çocuklar Türkiye’de çalışmaya zorlanıyor” başlıklı haberi dünya kamuoyuna servis etmişti. Aynı haberde çocukların haftalık 25 dolara çalıştığı da aktarılıyor.”
5. Sağlık hizmetlerinde artan sorunlar
“Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) ve Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı’nın 2014 Ocak ayında yayımladığı “Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri” başlıklı raporda sığınmacılara verilen sağlık hizmetleriyle ilgili şu tespitler yapılmış:
<ul style="list-style-type: none"> • Mülteci kamplarından devlet hastanelerine 500 binin üzerinde hasta sevk edilmiştir, • Türkiye’de ameliyat edilen hasta sayısı 200 bini aşmıştır, • Sınır şehirlerinde bulunan devlet hastaneleri toplam hizmetin yüzde 30 ile yüzde 40’ı arasında bir oranda Suriyeli sığınmacılara hizmet vermektedir, • Hastanelerde yalnızca sığınmacılar değil, Suriye’de yaşanan çatışmalarda yaralananlar da tedavi edilmektedir, • Sınır illerindeki pek çok hastanede kapasite sorunları yaşanmaktadır.”
6. Etnik ve Mezhepsel Kutuplaşma
“Gayri resmi rakamlara göre Türkiye’deki sığınmacı sayısı, İzmir gibi metropol şehirlerin nüfusuna eşdeğer. Eski Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun Küresel Göç Forumu’nda yaptığı konuşmaya göre şimdiden mülteci kamplarında doğan bebek sayısı 66 bin civarında. Her geçen gün nüfusu hızla artan sığınmacıların ileride etnik ve mezhepsel kutuplaşmaya neden olabileceği endişelerini beraberinde getiriyor.”
7. Poligaminin yaygınlaşması
“Suriye’de çok eşlilik yasal ve doğal karşılırken, Türkiye’de çok eşlilik yasadışı ve suç sayılıyor. Sığınmacıların nüfus artış hızı göz önünde bulundurulduğunda bu durum ülke toplumunun ahlak yapısını derinden etkileyebilecek sorunlara yol açabilir.”
8. Mülteci çocukların eğitim sorunu
“Eğitim sorunu ülkemiz için hala çözülemeyen temel sorunların başında gelirken, ülke düşünmemiz gereken ve hepimizi ilgilendiren mülteci çocukların eğitim problemleri de var artık.”

Kaynak: Şallı, 2016, Web: <https://ekonomist.co/ekonomist/ekonomi/suriyeli-multeci-etkileri-6667/> Erişim tarihi: 01.10.2017

Tablo 1. incelendiğinde sığınmacı krizinin Türkiye’de ki ekonomik etkilerini; kayıt dışı istihdam, ücretlerde azalma, enflasyonun artması, kira ücretlerinin artması, çocuk işçi problemi, sağlık hizmetlerindeki maddi yük ve kapasite sorunları olarak sıralayabiliriz. Sığınmacı krizinin Türkiye’de ki sosyal etkilerini ise; etnik ayrışma ve mezhepsel çatışma, çok eşle evlilik, kültürel uyum ve eğitim olarak sıralayabiliriz.

Tablo 2. Suriyelilerin Karşılaştıkları Sosyal ve Ekonomik Sorunlar

Karşılaşılan Sorunlar	Evet		Kısmen Evet		Hayır		Toplam		Cevapsız		Genel Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Barınma (Kalacak Yer) Sorunu	197	35,4	104	18,7	211	37,9	512	92,1	44	7,9	556	100,0
Banyo (duş) Sorunu	147	26,4	99	17,8	247	44,4	493	88,7	63	11,3	556	100,0
Kalınan Yerin Barınmak İçin Çok Küçük ve Yetersiz Olması	217	39,0	101	18,2	181	32,6	499	89,7	57	10,3	556	100,0
Türkçe Bilmedikleri İçin İletişim (dil) Sorunu Yaşanması ve Sorunlarını Yeterince Anlatamama	289	52,0	152	27,3	81	14,6	522	93,9	34	6,1	556	100,0
Yerli Halkın Dışlaması ve Küçük Görmesi	94	16,9	114	20,5	293	52,7	501	90,1	55	9,9	556	100,0
Yerli Halkın Yardımsever Davranmaması	105	18,9	145	26,1	239	43,0	489	87,9	67	12,1	556	100,0
Karşılaştıkları Sorunları Çözememe	189	32,9	137	24,6	146	26,3	466	83,8	90	16,2	556	100,0
Sağlıklı Bir Şekilde Beslenememe Sorunu	199	35,8	160	28,8	144	25,9	503	90,5	53	9,5	556	100,0
İhtiyaçlarını Karşılatabilmek İçin Maddi (parasal) Sorun Yaşama	376	67,6	99	17,8	56	10,1	531	95,5	25	4,5	556	100,0
Alış-Veriş Yaparken Kandırılma (fazla para istenmesi)	244	43,9	118	21,2	147	26,4	509	91,5	47	8,5	556	100,0

Kaynak: Paksoy, 2013: 42 (İç Savaştan Kaçarak Kilis’te Yaşamını Sürdüren Suriyelilerin Sosyo-ekonomik Sorunları Üzerine Bir Araştırma Raporu)

Tablo 2. incelendiğinde Suriyeli sığınmacıların en önemli sorununun maddi yetersizlikler (%67,6) olduğu görülmektedir. İkinci sırada dil sorunu (%52,0) gelmektedir. Üçüncü sırada alış veriş esnasında kandırılma (%43,9) gelmektedir. Dördüncü sırada barınma meskenlerinin yetersiz olması (%39,0) gelmektedir. Son sırada ise yerli halkın dışlaması ve küçük görmesi (16,9) gelmektedir. Paksoy'un (2013) yaptığı bu araştırmadan Suriyelilerin en büyük probleminin hayatlarını devam ettirebilecek ekonomik güçlerinin olmadığını görmekteyiz.

Tablo 3. Karaman Geçici Eğitim Merkezi

“İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, İHH (İnsani Yardım Derneği) ve Kadem işbirliğinde hazırlanan bir protokolle Suriyeli öğrencilerin hizmetine açılan Karaman Geçici Eğitim Merkezi'nde 4 yaştan 16 yaşa kadar ana sınıfı, ilkokul ve ortaokul düzeyinde toplam 286 Suriyeli öğrenci eğitim görüyor. 26 Suriyeli, 11 Türk öğretmenin görev yaptığı Karaman Geçici Eğitim Merkezi'nde Suriyeli çocuklar haftada 15 saat Türkçe dil eğitimi, geri kalan 15 saatte de değişik branşlarda Arapça eğitim alıyorlar. Suriye'den ilimize gelen çocuklara Türkçe dil eğitimi vermek, ülkemize ve şehrimize adaptasyonlarını sağlamak, sonrasında eğitimlerini Türk okullarında sürdürmeleri için gerekli alt yapıyı hazırlamak amacıyla kurulan Karaman Geçici Eğitim Merkezi'nin ulaşım, donanım, temizlik, elektrik vb. tüm ihtiyaçları Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılanıyor. İdari işlemleri İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülen merkezdeki öğrenci ve ailelerine yönelik sosyal yardımlar İHH (İnsani Yardım Derneği) tarafından organize edilirken, öğrencilerin ailelerine hobi ve meslek edindirme kursları Kadem tarafından yürütülüyor. Öğretmen maaşları Unicef tarafından sağlanan Karaman Geçici Eğitim Merkezi'ndeki öğrencilerin büyük çoğunluğu, Suriye'deki savaştan dolayı eğitimlerine uzun süre ara vermiş çocuklardan oluşuyor.”

Kaynak: <http://sakarya.meb.gov.tr/www/karaman-gecici-egitim-merkezinde-286-suriyeli-ogrenci-egitim-goruyor/icerik/1593>, Erişim tarihi: 01.10.2017

Sakarya'da yaşayan Suriyeli sığınmacı sayısı 8750 civarındadır. 2016/2017 Eğitim Öğretim Döneminde 50 civarında Suriyeli kadın Karaman Geçici Eğitim Merkezi'nde Türkçe dil eğitimi almıştır. Karaman Geçici Eğitim Merkezi'nde 2017/2018 Eğitim Öğretim yılında Türkçe dil eğitimi ile birlikte dikiş-nakış kursu verilmesi planlanmaktadır. Dikiş ve nakış kursu Sakarya Büyükşehir Belediyesi ve İş-Kur tarafından organize edilecektir. Kursa devam eden Suriyeli kadın kursiyerlere günlük 25 TL ücret ödenmesi planlanmaktadır. Eğitim merkezinde kursiyer olan kadınlar dikiş-nakış kursu ile birlikte kuaförlük kursuda talep etmektedirler. Geçici eğitim merkezinde dil eğitimi gören kursiyerlerin en önemli problemlerinin bebeklerini bırakacak bir yerlerinin olmaması ve eşlerinin erkeklerle aynı ortamda çalışacakları bir işi onaylamamalarıdır. Eşlerinin bu tutumu nedeniyle meslek kursu olarak dikiş-nakış ve kuaförlük kursu açılmasını talep etmektedirler. Dikiş-nakış kursu eğitimini tamamlayan Suriyeli kadın kursiyerlerin bir kısmı Sakarya'da ki fabrikalarda istihdam edilmesi planlanmaktadır.

2. SOSYAL PROBLEMLER

Devletler, göç olayları karşısında gerekli hazırlıkları yapmakla ve toplumların yapısına yansiyacak olası olumsuzlukları asgari seviyeye indirmekle sorumludurlar. Bu doğrultuda gerçekleştirilebilecek politikalar, göç eden kişi ve grupların göç ettikleri toplumun istikrarını ve uyumunu bozmayacak biçimde hayatlarının idame edilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır (Akıncı, Nergiz ve Gedik, 2015: 60). Göç eden birey ya da toplumsal küme hem de göç alan toplum ya da ülke açısından öne çıkan problem sosyo-kültürel entegrasyondur. Sosyo-kültürel entegrasyonun ana konusu göç edenlerin sahip oldukları sosyo-kültürel yapı ile göçle gelip yerleştikleri toplumun hazırda sahip olduğu sosyo-kültürel yapı arasındaki uyumsuzluklardır (Yavuz, 2013: 610). Suriyeli sığınmacıların çocukları okullarda Türkçeyi öğrenmekte ve topluma daha kolay entegre olabilmekteyken özellikle kadınlar kamusal alandan dışlanmaya bağlı olarak evlerinden dışarıya çıkmamakta ve Türkçe öğrenme fırsatı bulamamaktadırlar. Suriyeli anne ve babalar Türkçeyi çocuklarından öğrenmektedirler. Dil problemi beraberinde iletişim problemini doğurmaktadır.

Göç olgusu açısından sosyal dışlanma gerçekleşirken öncelikle toplum birleşik bir şekilde hareket etmektedir. Göç ve daha sonra yer değiştirme hareketinin meydana gelmesiyle karşıt gruplar oluşmakta yani bir nevi toplumda ayrışma gözlemlenebilmektedir. Bu durum toplumun asimilasyondan ve sosyal dışlanmadan daha ziyade entegrasyona kanalize edilmesini önemli kılmaktadır (Akıncı, Nergiz ve Gedik, 2015: 74). Suriyeli sığınmacılar Türk toplumunda sosyal dışlandıklarını beyan etmektedirler. Ev sahiplerinin evlerini kiraya

vermek istemediklerini hatta ev sahibi kiraya verse bile mahalle sakinlerinin buna karşı çıktıklarını beyan etmektedirler.

Göç eden ve göç alan toplumlar arasında kültürel mesafe ve farklılıklar, ortak yaşama kültürünün zenginleştirilmesiyle ortadan kaldırılabılır. Fakat bunun için bir arada yaşama deneyimine katılan tarafların önyargısız ve istekli olmaları, birbirinin kültürel değerlerine saygı göstermesi gerekmektedir (Perşembe, 2010: 75). Suriyeli sığınmacılar kendilerine ön yargı ile yaklaşıldığını ve bu durumdan rahatsız olduklarını beyan etmektedirler.

Suriyeli sığınmacıların Türkiye geneline yayılmaları barınma, sağlık, eğitim ve entegrasyon (uyum, bütünleşme) gibi bir çok problemi beraberinde getirmiştir (Akgül, Kaptı ve Demir, 2015: 10). Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki etkileri, genelde toplumsal alanda ortaya çıkmaktadır. Zaman zaman Suriyeliler ile yerel halk arasında dil, hayat tarzı ve kültürel alışkanlıklardan dolayı bazı problemler ortaya çıkabilmektedir (Arslan, Bozgeyik ve Alancıoğlu, 2017: 130). Suriyeli sığınmacılar toplum içerisinde kendilerinin dışlandıklarını ve bazen restoranlara alınmak istemediklerini beyan etmişlerdir.

Suriyeli sığınmacılar yaşadıkları yerde ve yakın çevrede pek fazla insanla iletişime geçemediklerinden buldukları çevreye güven problemi yaşamaktadırlar. Farklı bir coğrafyada ve farklı bir kültürel çevrede çocuklarının şehir yaşantısı içinde güvende olmadıklarını düşünen aileler, toplumdan tedirgin olduklarından çocuklarını sokağa çıkartmamaktadırlar (Harunoğulları, 2016: 53). Suriyeli sığınmacılardan bazıları ülkelerine geri dönmek istediklerini beyan etmişlerdir. Çünkü tüm aile bireylerini toplayamadıklarını (geniş aile) bazılarının Suriye'de kaldığını ve bazılarının ise Türkiye'de yaşadıklarını beyan etmektedirler.

3. EKONOMİK PROBLEMLER

Suriye'de toplumsal yapılarını bilmediğimiz komşu ülkemizin vatandaşları savaştan kaçarken aslında kendilerini Türkiye'de ikinci bir savaşın içinde buluyorlar bu savaş 'ekonomik savaş' olarak adlandırabiliriz (Boyraz, 2015: 51). Bu ekonomik savaşta Sakarya'da yaşayan Suriyelilere, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, SAKVA, KADEM gibi kuruluşlar ekonomik destek sağlamaya çalışmaktadırlar.

Kampların dışında yaşayan Suriyeliler sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılıklar göstermekte, Suriye'den getirdikleri yatırımlarla iyi evler satın alan Suriyeliler olsa bile çoğunluk genel olarak kiralardan fazla olması nedeniyle yahut kendilerine kiralık ev verilmemesi nedeniyle yetersiz koşullara sahip kenar mahallelerde ki evlerde yaşamak zorunda kalmaktadır (Barın, 2015: 41). Suriyeliler, Türkiye'de kiralardan yüksek, hayatın pahalı olduğunu söylemektedirler. Ev kiralamakta zorlandıklarını ve yetersiz koşullara sahip evlerin kendilerine yüksek fiyatlardan verildiğini beyan etmişlerdir.

Sığınmacıların büyük bir bölümünün ekonomik olarak yetersiz durumda olmalarından dolayı, ülke genelinde olumsuz bir imaj olarak Suriyelilerin dilencilik yaptıklarına yönelik bir algı ortaya çıkmıştır (Akgül, Kaptı ve Demir, 2015: 11). Bu durumu tüm Suriyeliler için genelletemeyiz. Türkiye'de oldukça iyi koşullarda yaşayan Suriyelilerde var. Aynı zamanda orta seviyede hayat yaşayan ve geçimini sağlamak için çalışan Suriyelilerin sayısı oldukça fazladır.

Suriyelilerin birçok yönden Türkiye ekonomisine katkı yaptığı da görmezden gelinemez. Her gün sayıları artan Suriyelilerin açtıkları küçük çaplı firmalar ile bölgelerin yerel ekonomilerine olumlu katkılar sağladıkları gözlenmektedir. Fakat Suriyelilerin daha düşük ücretler talep etmeleri piyasada ücretlerin düşmesine yol açmaktadır (Arslan, Bozgeyik ve Alancıoğlu, 2017: 131). Suriyeliler Türkiye'de çalışmaktadır ve bu durum ülke ekonomisi için oldukça önemlidir. Aynı zamanda vasıfsız işlerde ödenen işçi ücretlerinin düşmesine yol açması ise ekonomik açıdan olumsuz bir gelişmedir.

4. ARAŞTIRMA HAKKINDA

"Suriyeli Kadın Sığınmacıların Sosyal ve Ekonomik Problemleri: Karaman Geçici Eğitim Merkezi Örneği" isimli araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, kapsamı, sınırlılıkları, yöntemi, verilerin toplanması ve değerlendirilmesi açıklanmıştır.

4.1. Araştırmanın Amacı

"Arap Baharı" olarak isimlendirilen, 2010 yılında Tunus'ta ortaya çıkan, daha sonra Mısır, Libya, Yemen, Bahreyn'de devam eden ve 2011 yılında Suriye'de başlayan ve bir iç savaşa dönen olaylar sonrası milyonlarca Suriyeli komşu ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (Ekim 2017) verilerine göre Türkiye'de 3,181,537 Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Suriyelilerin mülteci konumuna

gelmesi beraberinde toplumsal düzeyde birçok problemi ortaya çıkartmıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı Sakarya’da yaşayan Suriyelilerin sosyal ve ekonomik problemlerini ortaya koymaktır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu araştırma Sakarya’da yaşayan Suriyelileri kapsamaktadır. Araştırmanın kapsamı ve amacından hareket ederek Sakarya, Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nde eğitim gören kadın katılımcılarla sınırlandırılmıştır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Suriyelilerin yaşadıkları sosyal ve ekonomik problemleri ve Sakarya halkı ile toplumsal ilişkilerini nasıl algıladıklarını ortaya çıkartmak için nitel araştırma teorik yönelimi (Qualitative Researchs) benimsenmiştir.

4.4. Araştırmanın Verilerinin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Araştırma verileri derinlemesine görüşme yoluyla toplanmıştır. Bir katılımcı ile yapılan görüşmenin ortalama 1 saat sürdüğü görülmüştür. Derinlemesine görüşme yöntemi ile toplanan veriler betimsel analiz ile incelenmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölüm Suriyeli kadın sığınmacıların Türkiye’de karşı karşıya kaldıkları; (1) temel ihtiyaçlara yönelik, (2) güvenlik ihtiyacına yönelik, (3) eğitim ve kültürel entegrasyona yönelik (4) sosyal dışlanma ve sosyal içermeye yönelik (5) gelecek beklentisine yönelik problemlerinin betimsel analizinden oluşmaktadır.

Tablo 4. Derinlemesine görüşme sonucu elde edilen verilerin temaları ve kodları

TEMALAR	KODLAR
Temel İhtiyaçlar	1. Ev kiralamakta zorluk çekmek.
	2. Sosyal yardımlarla hayatını devam ettirmek.
	3. STK’lardan destek almak.
	4. Kadının çalışma hayatına katılamaması ve ekonomik zorluk.
Güvenlik İhtiyacı	1. Türkiye’ye duyulan güven.
	2. Müslüman bir ülke olmasına duyulan güven.
Eğitim ve Kültürel Entegrasyon	1. Dil ve meslek edindirme kursları.
	2. Kurslara devam sorunu ve çocukların bakım problemi.
	3. Dil ve meslek edinme kursundan beklentiler.
Sosyal Dışlanma- Sosyal İçerilme	1. Sosyal destek algılayamama.
	2. Mahalle ve komşuluk ilişkilerinin zayıflığı.
	3. Sosyal dışlanma.
Gelecek Beklentisi	1. Kadının çalışmasına olumsuz bakış açısı.
	2. Meslek edindirme kursları ve dil kurslarının olumlu yönleri.
	3. Türkçeyi öğrenmek.

Araştırmanın derinlemesine görüşme formunun betimsel analizinden elde edilen sonuçlara göre 5 temaya bağlı ve 15 kod oluşturulmuştur.

5.1. Temel İhtiyaçlara Yönelik Bulgular

Suriyeli sığınmacılar Suriye’de icra ettikleri meslekleri Türkiye’de yapamamaktadırlar. Bu durumda ticaretle uğraşmak ya da vasıfsız işleri yapmak zorunda kalmaktadırlar. Suriyeliler kadınların çalışmasına olumlu bakmamaktadırlar. Bu durumda kadınlar aile ekonomisine katkıda bulunamamaktadırlar. Suriyeli erkeklerin vasıfsız işlerde beden gücüyle düşük ücretle çalışmak zorunda kalması ailenin temel ihtiyaçlarının karşılanmasında güçlüklerle neden olmaktadır.

Suriyeli sığınmacıların en önemli problemi hayatlarını geçindirmeye yetecek maddi gelire sahip olmamaktır. Temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yeterli gelire sahip olamayan sığınmacılar resmi kurumlar ve yerli halktan yeterli sosyal destek sağlayamamaktadırlar. Bu durumu Katılımcı 1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Maaş az olduğu için zorluk çekiyoruz. Üç aylık birikmiş kiramız var. Kira 300 TL. Hiç kimseden yardım almıyoruz. Kaymakamlık 6 kişilik ve daha kalabalık ailelere yardım ediyor” (Katılımcı 1, Kadın, Yaşı: 30, Suriye’de ki mesleği: Öğretmenlik, 2 Çocuğu var)

Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümü temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekmektedir. Aynı zamanda doğal gazı olmayan evlerde ve kötü koşullarda yaşamaktadır. Sakarya’da 1999 yılından itibaren doğal gaz olmasına rağmen, Katılımcı 2 ısınmak için kömür yaktıklarını ve kaymakamlık tarafından kömür yardımı yapıldığını şu şekilde ifade etmektedir:

“Bazen evet ihtiyaçlarımı karşılarken zorluk yaşıyorum. Maddi destek olarak kaymakamlıktan kömür aldım sadece” (Katılımcı 2, Kadın, Yaşı:33, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Suriyeli sığınmacılar kültürel yapılarından dolayı kadınların çalışmasına sıcak bakmamaktadırlar. Erkek sığınmacılar ise vasıfsız ve beden gücüyle çalışmaktadırlar. Bu nedenle temel ihtiyaçlarını karşılarken zorluk yaşadıklarını ve ASAM’dan gelen maddi yardımlarla hayatlarını devam ettirdiklerini Katılımcı 3 şu şekilde ifade etmektedir:

“Barınma, kıyafet, yiyecek vb. ihtiyaçlarımızı karşılarken çok zorlanıyoruz. Eşim her gün çalışmıyor. Bel fitiği var. ASAM’dan gelen parayla geçiniyoruz” (Katılımcı 3, Kadın, Yaşı: 36, Ev hanımı, 5 Çocuğu var)

Suriyeli katılımcılar arasında aile bağlarının oldukça güçlü olduğunu ve kadınların çalışmasına sıcak bakılmadığını ve sadece abisinin çalıştığını Katılımcı 4 şu şekilde açıklamaktadır:

“Bekârim abimle birlikte yaşıyorum. Abimin kazandığını birlikte paylaşıyoruz. 1 kere SAKVA’dan gıda yardımı aldım” (Katılımcı 4, Kadın, Yaşı:36, Suriye’de ki mesleği: Kuaförlük, Çocuğu yok)

Suriyeli katılımcılar sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerden destek alarak hayatlarını devam ettirmektedirler. Yerel halktan bu konuda destek alamamaktadırlar. Bu durumu Katılımcı 5 şu şekilde açıklamaktadır:

“İhtiyaçlarım için ASAM’dan destek alıyoruz” (Katılımcı 5, Kadın, Yaşı:44, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Suriyeli sığınmacılar temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk yaşamaktadırlar. Türk halkından maddi destek almamakta, daha çok Kaymakamlık, ASAM, SAKVA vb. kamu kuruluşları ve STK’lardan maddi destek almaktadırlar. Kadınların kamusal alandan kültürel yapı nedeniyle dışlanması ailenin ekonomik problemlerinin çözümüne katkı yapmalarına mani olmaktadır. Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nde Suriyeli kadınlara yönelik olarak terzilik meslek edindirme kursu verilmesi Suriyelilerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak ekonomik geliri elde etmelerinde önemli bir uygulamadır.

5.2. Güvenlik İhtiyacına Yönelik Bulgular

Suriyeli sığınmacılar iç savaştan kaçarak Türkiye’ye gelmişlerdir. Bu nedenle Türkiye’yi çok güvenilir bir ülke olarak görmekteyiz. Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması Suriyeli sığınmacılar için bir diğer olumlu noktadır.

Sığınmacılar için en önemli durumlardan bir tanesi güvenlik ihtiyacıdır. Türkiye’de savaş olmadığını ve bu nedenle kendisini güvende hissettiğini, aynı zamanda Türkiye’nin Müslüman bir ülke olduğunu, kendisi ve ailesi için bu durumun önemli olduğunu Katılımcı 1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye’de savaş yok, korku yok. Türkiye Müslüman olduğu için güvenle geldim. 2 tane kızım var. Müslümanların içerisinde büyümüşüm istedim” (Katılımcı 1, Kadın, Yaş: 30, Suriye’de ki mesleği: Öğretmenlik, 2 Çocuğu var)

Türkiye’de güvenlikle ilgili bir problem yaşamadığını ve kendisini güvende hissettiğini Katılımcı 2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye çok güvenilir bir ülke. Allah’a şükür” (Katılımcı 2, Kadın, Yaşı:33, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Türkiye’ye olan güvenini ve can güvenliği ile ilgili herhangi bir korku yaşamadığını Katılımcı 3 şu şekilde ifade etmektedir:

“Yok, Türkiye’de güvenlikle ilgili bir korku yaşamıyoruz. Türkiye çok güvenilir” (Katılımcı 3, Kadın, Yaşı: 36, Ev hanımı, 5 Çocuğu var)

Suriye’ye göre Türkiye’nin huzurlu bir ülke olduğunu ve Türkiye’ye olan güvenini Katılımcı 4 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye çok sakin, rahat ve çok huzurluyuz. Hiçbir şeyden korkmuyoruz. Türkiye çok güvenilir bir ülke onun için buraya kaçtık” (Katılımcı 4, Kadın, Yaşı:36, Suriye’de ki mesleği: Kuaförlük, Çocuğu yok)

Türkiye’de kendisine yönelik bir korku yaşamadığını ve güvenini Katılımcı 5 şu şekilde ifade etmektedir:

“Yok, Türkiye’de korku yaşamıyoruz. Çok güvenilir” (Katılımcı 5, Kadın, Yaşı:44, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Suriyeli sığınmacılar Türkiye’yi güvenli bir ülke olarak görmektedirler. Suriyeli sığınmacılar iç savaştan kaçarak Türkiye’ye gelmişlerdir, fakat Türkiye’de başka bir savaşla karşı karşıya kalmışlardır. Bu savaş Suriyeliler için hayatta kalma, ekonomik zorluklarla baş etme savaşdır.

5.3. Eğitim ve Kültürel Entegrasyona Yönelik Bulgular

Suriyeli sığınmacıların Türk toplumuna kültürel adaptasyonunda en önemli sorun dil problemidir. Çocuklar okullarda çok kısa sürede Türkçe öğrenmelerine rağmen, kadınların evlerinden dışarıya çıkmamaları, erkeklerin ise dil öğrenme konusunda çaba göstermemeleri, sosyal ve kültürel entegrasyonun önündeki en önemli engeldir. Suriyeli kadın sığınmacılar meslek edindirme kurslarına devam etmelerindeki en önemli problem yol ücreti ve bebeklerini bakıcıya bırakma konusunda zorluk yaşamalarıdır.

Suriyeli sığınmacıların en önemli problemi dil ve ekonomik zorluklardır. Aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların kadının çalışmasına karşı olmaları ve kadının kamusal alandan dışlanmaları, ekonomik zorlukları sadece erkeklerin omuzlarına yüklemektedir. Dil eğitimi almaktan duyduğu memnuniyeti ve bu esnada yol masrafı, çocuğunun bakıcı problemi yaşamamasını Katılımcı 1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye’de eğitim görürken zorluk yok, çok güzel. Öğretmenlerin yaklaşımından çok güzel memnunuz. Burada aldığım eğitimin çok faydası oluyor ama küçük bebeğim olduğu için az faydası oluyor. Her şey çok güzel ama Karaman çok uzak. Çarşıda olsa daha güzel olur. Burada kreşin olması çok güzel.” (Katılımcı 1, Kadın, Yaş: 30, Suriye’de ki mesleği: Öğretmenlik, 2 Çocuğu var)

Türkiye’de ki sağlık kurumları (hastaneler) ve Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nde ki öğretmenlerin yaklaşımından duyduğu memnuniyeti Katılımcı 2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye’de hastane ve okullar çok iyi. Öğretmenler çok iyi ve bize yakınlar ayrımcılık yok. Burada aldığımız eğitimden çok faydalandık, iletişimim açısından iyi olacak. Burada hocalar bize karşı iyiler Suriyeli arkadaşlarla toplandık. Buradaki kurs biterse mutsuz olacağız” (Katılımcı 2, Kadın, Yaşı:33, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Karaman Geçici Eğitim Merkezi, aynı zamanda Suriyeliler arasında sosyal bağlantılar oluşturarak yeni arkadaşlıklar kurulması ve dayanışmaya yardım etmektedir. Katılımcı 3 Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nde ki eğitimden duyduğu memnuniyeti ve daha fazla arkadaş tanınmasına yardım ettiğini şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye’de öğretmenlerin yaklaşımını çok seviyorum, zorluk yok. Burada aldığımız eğitim çok faydası oluyor. Bu eğitim kurumunda Suriyeli birçok arkadaşımızla tanıştık. Burada bizi mutsuz eden bir şey yok” (Katılımcı 3, Kadın, Yaşı: 36, Ev hanımı, 5 Çocuğu var)

Aldığı dil eğitiminin önemini ve Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nden duyduğu memnuniyeti Katılımcı 4 şu şekilde ifade etmektedir:

“En çok dil bilmediğimiz için zorluk çekiyoruz. Aldığımız eğitimden çok memnunuz. Bitecek diye korkuyoruz. Buradaki öğretmenlerimizi çok seviyoruz. Çok memnunuz. Hiç ayrımcılık yapmıyorlar.”

Burada arkadaş ortamı çok güzel. Hocalarla muhabbet sohbet çok güzel” (Katılımcı 4, Kadın, Yaşı:36, Suriye’de ki mesleği: Kuaförlük, Çocuğu yok)

Karaman Geçici Eğitim Merkezi’nden duyduğu memnuniyeti ve burada Türkçe dil eğitimi almaktan mutlu olduğunu Katılımcı 5 şu şekilde ifade etmektedir:

“Burada öğretmenlerimizden çok memnunum, çok seviyorum. Çok faydalı, burada beni mutsuz eden bir şey yok” (Katılımcı 5, Kadın, Yaşı:44, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Suriyeli sığınmacılar dil ve meslek edindirme kurslarındaki diğer Suriyeliler ile tanışmaktadırlar. Bu durum Suriyeliler arasında sosyal destek ve yardım ağlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Suriyeli sığınmacılar meslek edindirme ve dil eğitimi kurslarına devam edebilmeleri için yerel yönetim kuruluşları ve STK’lar tarafından desteklenmeleri gerekmektedir.

5.4. Sosyal Dışlanma ve İçerilmeye Yönelik Bulgular

Suriyeli sığınmacıların bazıları Türklerin kendilerini kabul ettiklerini ve sosyal içerdiklerini söylediler de, önemli bir bölümü Türklerin kendilerini sosyal dışladıklarını beyan ettikleri görülmektedir. Türklerin bazılarının kendilerine iyi davrandıkları bazılarının ise sosyal dışladıkları anlaşılmaktadır. Suriyeli sığınmacıların sosyal dışlandıkları en önemli nokta ev kiralamak istediklerinde ev sahiplerinin evi kiralamak isteseler bile komşuların bu duruma razı olmamaları ve aynı zamanda olumsuz koşullarda ev bulduklarında dahi mahalle sakinlerinin kendileriyle iletişim kurmak istememeleridir.

Tüm Dünya’da sığınmacıların ortak problemi sosyal içerilme ve toplumsal uyumdur. Suriyeli sığınmacılar sosyal içerilme ve uyum konusunda birbirlerinden farklı tutumlarda bulunmaktadır. Türk komşularının kendisine çok olumlu yaklaşımını ve manevi destek verdiklerini Katılımcı 1 şu şekilde ifade etmektedir:

“Evet, Türk vatandaşları bizlere çok iyiler. Hepsi kabullenir. Evet, Türk komşularımız ile gidiş geliş yapıyoruz. Maddi değil ama bizlere manevi destek oluyorlar” (Katılımcı 1, Kadın, Yaş: 30, Suriye’de ki mesleği: Öğretmenlik, 2 Çocuğu var)

Türklerin bazılarının yakın davrandığını bazılarının ise mesafeli olduğunu, manevi destek ve komşuluk ilişkilerinin olduğunu Katılımcı 2 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye’de insanların hepsi aynı değil, kimisi çok yakın, kimisi çok farklı. Türklerin yarısı bizi kabulleniyor, yarısı kabullenmiyor. Türk komşularımızla evet karşılıklı davet ediyoruz. Bizlere maddi olarak destek olmuyorlar ama diğer komşuluk var” (Katılımcı 2, Kadın, Yaşı:33, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Türklerin Suriyelilerle iletişim kurmadığını, kabullenmediklerini, evlerini kiraya vermek istemediklerini ve selam dahi vermediklerini Katılımcı 3 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkler bizimle iletişim kurmuyorlar. Evlerini kiraya vermek istemiyorlar. Selam bile vermiyorlar komşularda dâhil. Türkler bizi kabul edemediler. Bizi davet etmezler. Hiç kimse bize selam bile vermiyor” (Katılımcı 3, Kadın, Yaşı: 36, Ev hanımı, 5 Çocuğu var)

Türklerin bazılarının çok yakın ve iyi davrandığını, bazılarının ise kabullenemediklerini komşularından hiçbir destek almadıklarını Katılımcı 4 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türklerin içerisinde çok iyi olanlar, kabullenenler de çok, kabullenmeyenlerde çok. Yarı yarıya. Ama çok iyi komşularımızda var gidiş geliş yapıyoruz. Komşularımız bize hiç karışmıyorlar, hiçbir konuda destek değiller” (Katılımcı 4, Kadın, Yaşı:36, Suriye’de ki mesleği: Kuaförlük, Çocuğu yok)

Türklerle iletişim kurmadığını, kendileriyle konuşmak istemediklerini, maddi ve manevi destek almadıklarını Katılımcı 5 şu şekilde ifade etmektedir:

“Türklerden hiç kimse ile iletişim kurmuyorum. Bizimle konuşmuyorlar. Misafirlik, komşuluk hayır yok. Bize destek hayır yok” (Katılımcı 5, Kadın, Yaşı:44, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Suriyeli sığınmacılar sosyal içerilme konusunda önemli problemler yaşamaktadır. Ev kiralamakta problem yaşamaktadırlar ve kötü koşullarda yüksek fiyatlara ev kiralsalar bile mahalle sakinleri ile iletişim problemi yaşamaktadırlar. Bu durum beraberinde sosyal destek algılayamama problemini ortaya çıkartmaktadır.

5.5. Gelecek Beklentisi

Dünyada daha önce yaşanan sığınmacı krizleri deneyimlerinden ortaya çıkan sonuçlara göre; Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümü Türkiye’de kalacaktır. Suriyeli sığınmacıların toplumsal entegrasyonu için gelecek beklentisinin oluşması önemlidir. Gelecek beklentisi için Karaman Geçici Eğitim Merkezi uygulamasında olduğu gibi meslek edindirme ve dil kurslarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Suriyeli sığınmacıların en temel problemi hayatlarını devam ettirebilecek bir iş bulmalarıdır. Sığınmacılar Suriye’de yaptıkları işleri Türkiye’de yapamamaktadır. Suriye’de öğretmen olduğunu, aynı şekilde Türkiye’de de öğretmenlik yapmak istediğini söyleyen Katılımcı 1 bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

“7 sene şeriat öğretmenliği yaptım. Türkiye’de öğretmenlik yapmak istiyorum. İş bulursam yapabilirim” (Katılımcı 1, Kadın, Yaş: 30, Suriye’de ki mesleği: Öğretmenlik, 2 Çocuğu var)

Suriyeli kadın katılımcılar eğitimsizdir. Kadınların çalışmasına olumsuz bir bakış açısı vardır. Kadınların çalışmaya istekli fakat Türkiye’de yapabilecekleri işlerin kısıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Yemek hazırlamak konusunda yetenekli olduğunu, bu alanda çalışmak istediğini ve Türkiye’de bu imkânı bulabileceğine inandığını Katılımcı 2 şu şekilde ifade etmektedir:

Yemek yapma konusunda yetenekliyim. Türkiye’de yeteneklerim evet inşallah ortaya çıkacak (Katılımcı 2, Kadın, Yaşı:33, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Suriyeli kadınlar Türkçeyi öğrendikten sonra çalışmak istemektedirler. Kadınlar erkeklerle karşılaşmadan çalışabilecekleri bayan kuaförlüğü, bayan terziliği ya da aşçılık gibi mesleklerde çalışmak istemektedirler. Aşçılık konusunda yetenekli olduğunu ve bu alanda çalışmak istediğini Katılımcı 3 şu şekilde ifade etmektedir:

“Aşçılık konusunda iyiyim. Kendimden eminim Türkçe’mi ilerletince yapabilirim” (Katılımcı 3, Kadın, Yaşı: 36, Ev hanımı, 5 Çocuğu var)

Suriye’de bir iş ile meşgul olan kadınlar yaptıkları işi Türkiye’de devam ettirmek istemektedirler. Suriye’de kuaför olarak çalıştığını ve Türkiye’de de bu işi yapmak istediğini fakat bazı çekincelerinin olduğunu Katılımcı 4 şu şekilde ifade etmektedir:

“Kuaförlükte, saç yapmakta çok iyiyim. 15 yıllık kuaförüm. Kendimden eminim ama gene de içimde küçük bir korku var” (Katılımcı 4, Kadın, Yaşı:36, Suriye’de ki mesleği: Kuaförlük, Çocuğu yok)

Suriyeli kadın sığınmacılar eğitimsizdir ve kamusal alandan dışlanmaktadır. Bu nedenle bir mesleği olanlar ise kadın kuaförlüğü gibi erkekler ile karşılaşmadan çalışabilecekleri işleri yaptıkları görülmektedir. Herhangi bir mesleği olmadığını ve elinden hiçbir iş gelmediğini Katılımcı 5 şu şekilde ifade etmektedir:

“Yazmayı çok seviyorum, başka yok” (Katılımcı 5, Kadın, Yaşı:44, Ev hanımı, 3 Çocuğu var)

Sığınmacılar Suriye’de icra ettikleri meslekleri Türkiye’de yapamamaktadırlar. Bu nedenle sığınmacılara yönelik dil öğrenme ve meslek edindirme kurslarının Tüm Türkiye’de yaygınlaştırılması gerekmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümü temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekmektedirler. Ev kiralamakta zorluk yaşamakta, kötü koşullardaki evleri yüksek kira ücretleriyle tutmak zorunda kalmaktadırlar. Aynı zamanda ev sahibine yapılan mahalle baskısı da problemin bir diğer boyutunu oluşturmaktadır. Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de mesleklerini icra edememelerinin sonucu olarak sosyal yardımlarla hayatlarını devam ettirmek zorunda kalmaktadırlar. Kaymakamlık, ASAM, SAKVA vb. sığınmacıların maddi destek aldıkları kurum ve kuruluşlar olduğu görülmektedir. Suriyeli sığınmacıların temel ihtiyaçlarını karşılayarak hayatlarını devam ettirebilmekte en önemli problem kadının çalışma hayatına girmesine olumsuz bakıştır. Bu nedenle kadınların çalışma hayatına bayan terziliği, bayan kuaförlüğü vb. mesleklerle girmeleri ve bu amaçla Karaman Geçici Eğitim Merkezi gibi meslek edindirme kurslarının oluşturulması önemlidir.

Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de kendilerini güvende hissetmektedirler. Suriyeli sığınmacıların Türkiye’yi güvenli bulmalarında en önemli etkenin Müslüman bir ülke olması olduğu anlaşılmaktadır.

Bir insan yaşamını dil ve çevresindeki insanlarla kurduğu iletişim sayesinde anlamlı hale getirmektedir. Suriyeli sığınmacıların en büyük problemi Türkçeyi bilmemektir. Türkçe öğrenme kursları Suriyelilerin toplumsal hayatı anlamlı hale getirmeleri ve aynı zamanda ekonomik sıkıntılarını aşabilmeleri açısından önemlidir. Türkçeyi öğrendikten sonra sığınmacılardan bazıları Suriye’de ki mesleklerini icra edebilme şansı

bulacaklardır. Türkçe dil kurslarına kadın sığınmacılar her ne kadar devam etmek isteseler de çocuklarını bırakacakları aileleri olmaması ve bakıcı problemi önemli bir engel teşkil etmektedir. Aynı zamanda kursa gidip gelecek yol ücreti bulmakta zorluk yaşamaktadırlar. Suriyeli sığınmacıların yol ücretleri ve çocuklarına bakım konusunda desteklenmeleri gerekmektedir.

Suriyeli sığınmacılar Türk komşularının kendilerine mesafeli davrandıklarını yakın ilişkiler kurmadıklarını beyan etmektedirler. Suriyeli ve Türk ailelerin kaynaşması için çeşitli kültürel etkinlik ve organizasyonların düzenlenmesi gerekmektedir. Sosyal içerilme konusunda STK'lar ve yerel yönetim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir.

Suriyeli sığınmacıların önemli bir bölümü Türkiye'de kalacağı düşünüldüğünde sığınmacıların gelecek beklentisinin oluşması gerekmektedir. Meslek edindirme ve dil kursları tüm Türkiye'de yaygınlaştırılması gerekmektedir. Kadınların yapabilecekleri işlerin kuaförlük ve terzilikle sınırlı kalmadan çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de ki sosyal ve ekonomik problemlerinin temel kaynağı Türkçeyi bilmemektir. Bu durum hem Türklerle sosyal iletişim kuramamaları hayatlarını anlamlandıramamalarına ve hayatlarını devam ettirecek ekonomik geliri elde edememelerine neden olmaktadır.

KAYNAKÇA

Akgül, A., Kaptı, A., Demir, O., Ö. (2015). Göç ve Kamu Politikaları: Suriye Krizi Üzerine Bir Analiz. The GLOBAL A Journal of Policy and Strategy, Volume: 1, Issue: 2, s.1-22

Akıncı, B., Nergiz, A., Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, s.58-83.

Altundeğer, N., Yılmaz, E. (2016). İç Savaşın Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Y.2016, C.21, S.1, s.289-301.

Anderson, T. (2015). The Dirty War on Syria Washington, Regime Change and Resistance. First Edition, Global Research, 2015 Page layout and book design by Réjean McKinnon Produced in Canada.

Arslan, İ., Bozgeyik, Y., Alancıoğlu, E. (2017). Göçün Ekonomik Ve Toplumsal Yansımaları: Gaziantep'teki Suriyeli Göçmenler Örneği. İlahiyat Akademi Dergisi, Cilt:3, Sayı:4, s.129-148

Barın, H. (2015). Türkiye'deki Suriyeli Kadınların Toplumsal Bağlamda Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Öneriler. Göç Araştırmaları Dergisi, Volume:1, No: 2, s.10-56

Boyraz, Z. (2015). Türkiye'de Göçmen Sorununa Örnek Suriyeli Mülteciler. Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks, Vol:7, No:2, s.35-58.

Harunoğulları, M. (2016). Suriyeli sığınmacı çocuk işçiler ve sorunları: Kilis örneği. Göç Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, s.29-63

İnternet, Web: <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/suriyeli-siginmacilarin-turkiyeye-etkileri>. Erişim tarihi: 04.10.2017

İnternet. Web: <http://sakarya.meb.gov.tr/www/karaman-gecici-egitim-merkezinde-286-suriyeli-ogrenci-egitim-goruyor/icerik/1593> Erişim tarihi: 01.10.2017

İnternet: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224> Erişim tarihi: 01.10.2017

Kartal, B., Başçı, E. (2014). Türkiye'ye Yönelik Mülteci ve Sığınmacı Hareketleri. C.B.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, Haziran 2014 İktisadi ve İdari Bilimler Sayısı, s.275-299.

Kaypak, Ş., Bimay, M. (2016). Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, s.84-110

Paksoy, H., M. (2013). İç Savaşın Kaçarak Kilis'te Yaşamını Sürdüren Suriyelilerin Sosyo-ekonomik Sorunları Üzerine Bir Araştırma Raporu. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yayın No: 10, Ortadoğu Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayın No: 1

Perşembe, E. (2010). F.Almanya'nın Baden-Württemberg Eyaletinde Eğitim Sistemi ve Türk Göçmen Çocuklarının Eğitim Sorunları. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2010, sayı: 29, s. 55-80.,

- Şallı, B. (2016). Web: <https://ekonomist.co/ekonomist/ekonomi/suriyeli-multeci-etkileri-6667/> Erişim tarihi: 01.10.2017
- Ulutaş, U., Kanat, B., K. ve Acun, C. (2015). Sınırları Aşan Kriz Suriye. Analiz, Mart 2015, Sayı: 120, Seta, Siyaset, Ekonomi Ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Yavuz, S. (2013). Göç, Entegrasyon Ve Din: Avrupa’da Yaşayan Türkler Bağlamında Bir Değerlendirme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 6 Sayı: 26, s.610-623.
- Zaman, T. (2016). Islamic Traditions of Refuge in the Crises of Iraq and Syria. New York: Palgrave Macmillan.